

Inspreken tijdens de commissievergadering Gemeentebrede en/of Financiële Zaken (GFZ) op 12 mei 2009 in De Wanmolen te Zetten

Geachte commissieleden en andere aanwezigen,

Wij danken u voor de uitnodiging om hier te komen spreken namens de VVLZ. Dit is een hele verbetering ten opzichte van twee jaar geleden, toen bezorgde inwoners die gelegenheid werd ontzegd, net nadat de bouwplannen bekend waren gemaakt.

Welke onderwerpen willen wij met u doornemen?

We laten eerst enkele kernzaken de revue passeren. Vervolgens gaan we nog even terug naar de vaststelling van het bestemmingsplan. Daarna aandacht voor de vraag of het bestemmingsplan nadere toelichting behoeft en of De Lingeburght past in dat plan. We eindigen met ons dringend advies aan uw commissie.

Van alle door ons genoemde documenten kunnen we, indien u dat wenst, exemplaren overleggen.

Het is duidelijk dat De Lingeburght geen Rijksbeslissing betreft. Niet het Ministerie maar de gemeente beslist of een bouwvergunning wordt afgegeven en zij toetst of zo'n instelling past binnen het bestemmingsplan. De raad kan daarbij al dan niet adviseren.

Bij de aanbesteding heeft de vraag waar de 60 tijdelijke tbs-plaatsen worden gerealiseerd geen rol gespeeld. Het Ministerie van Justitie heeft maximaal 60 tijdelijke tbs-plaatsen gegund aan OGH-DRW. Over waar die moeten worden gehuisvest, de locatiekeuze wordt niets voorgeschreven. De keuze om tijdelijke tbs-plaatsen te realiseren via nieuwbouw in Zetten is een keuze van de particuliere initiatiefnemers OGH en DRW.

Er is landelijk geen behoefte aan extra plaatsen voor PIJ-jongeren oftewel jeugd-tbs.

In de oorspronkelijke overwegingen van het College om akkoord te gaan met de komst van De Lingeburght, worden de elkaar aanvullende kennisgebieden en bekwaamheden van OGH en DRW genoemd. Voor zover daarvan sprake is, liggen die voor de OGH vooral op het terrein van de behandeling jongens en meisjes met ernstige gedragsproblemen. Nu uit de brief van Staatssecretaris Albayrak blijkt dat er helemaal geen sprake is van de komst van PIJ-jongeren naar De Lingeburght, vervalt daarmee ook de pijler onder de keuze voor een Tbs-inrichting voor volwassen mannen binnen de OGH. Het was de Heldringstichting juist te doen om deze PIJ-jongeren.

Bij de vaststelling van het bestemmingsplan 2005 voor het terrein aan de Wageningsestraat is de bestemming "**Bijzondere doeleinden**" toegekend. Volgens de advocaat van de gemeente was daarbij sprake van een bestemming, die paste bij een bouwplan van de OGH dat in 2004 was voorzien; een plan dat veel overeenkomst zou hebben met het plan voor De Lingeburght. De gemeente stelt dat de raad bij de vaststelling van het bestemmingsplan zelfs een dergelijk gebouw heeft beoogd. Dit is aantoonbaar onjuist. Daarover het volgende:

Toen in 2005 het bestemmingsplan is vastgesteld was er nog helemaal geen sprake van Tbs. Pas 2 jaar later in februari 2007 is de burgemeester in vertrouwen over de Tbs-plannen geïnformeerd.

- Het plan uit 2003/2004, waaraan wordt herinnerd, betreft een 14 meter hoog gebouw met een forse ommuring, bedoeld als beveiligde inrichting voor jongeren.
- Het bestemmingsplan 2005 legt de limiet op een gebouwhoogte van 10 meter en een ommuring van maximaal 3 meter hoog. En ook de aparte toegangsweg, een eis die door Justitie wordt gesteld, wordt niet in het plan bestemd.
- Kortom, als de raad destijds een Tbs-inrichting had willen bestemmen, dan zou het bestemmingsplan op maat gesneden zijn geweest. Maar vele andere plaatsen in Zetten hebben dezelfde bestemming. En is het niet vreemd dat de OGH toen geen bezwaar maakte tegen het ontwerp van een voor hen niet passend bestemmingsplan? Welnu, er was helemaal geen sprake van de komst van een Tbs-inrichting. Als burgers konden we dan ook niet verwachten dat er Tbs zou komen.

Uw Raad heeft in 2007 een **“second opinion”** aangevraagd bij Houthoff-Buruma over de vraag of een Tbs-inrichting binnen de bestemming zou passen. Het hele rapport is gestoeld op de toentertijd voorziene komst van jeugdigen. Nu juist die categorie jeugdigen afvalt, is de grondslag onder het rapport van Houthoff-Buruma verdwenen. Overigens was de mening van Houthoff-Buruma veel minder stellig dan vaak wordt beweerd.

In het rapport staat dat de opdracht voor 60 TBS- en 60 PIJ-plaatsen is gegund aan de OGH. Nu dit onjuist blijkt, valt ook dit uitgangspunt weg onder het rapport.

Houthoff-Buruma baseert zich bij haar oordeelsvorming volledig op de doelstellingen en de activiteiten van de oorspronkelijke OGHeldring. Inmiddels zijn die sterk veranderd door de samenwerking met DRW, zoals u kunt terugvinden in het uittreksel register van de KvK. Het advies van Houthoff-Buruma is dus op drie gronden achterhaald gebleken en niet meer van toepassing op De Lingebughrt.

Behoeft het bestemmingsplan nadere uitleg?

Bij een bestemmingsplan is uitgangspunt de tekst van het bestemmingsplan.

Als een burger het bestemmingsplan raadpleegt, dient uit een oogpunt van rechtszekerheid uit de voorschriften duidelijk te zijn wat wel en wat niet is toegestaan.

Als de tekst duidelijk is, dan doet de bedoeling er niet meer toe.

Deze omschrijving is duidelijk.

Dan rest de vraag: past De Lingebughrt in het bestemmingsplan??

Is De Lingebughrt een psychiatrisch ziekenhuis, zoals B&W en OGH-DRW ons willen doen geloven?

In januari 2009 zegt wethouder Mooij voor TV Gelderland dat het College van B&W niet anders kan. Hier het letterlijk citaat:

(...) We kijken of het plan wat de Heldringstichting bij ons neerlegt, of dat plan past binnen het bestemmingsplan. Dat is de toets die wij mogen doen en ook moeten doen. Nou, dat hebben wij gedaan. [...] We hebben dus getoetst of een kliniek – want TBS is geen straf, TBS is een maatregel – of een Tbs-kliniek past binnen die omschrijving zoals die binnen het bestemmingsplan staat.

Wethouder Mooij benadrukt, geheel ten onrechte, dat TBS geen straf is, maar een maatregel. TBS is namelijk een strafmaatregel en die strafmaatregel staat onder toezicht van de Inspectie voor de Sanctietoepassing van het Ministerie van Justitie. Dit staat volledig los van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Wethouder Mooij stelt dat B&W heeft getoetst of het bouwplan past binnen het bestemmingsplan. Nu tweemaal is gebleken dat het bouwplan niet past binnen het bestemmingsplan, zou de conclusie moeten zijn dat de bouwvergunning wordt ingetrokken.

Laat ons bij de vraag of een FPC een psychiatrisch ziekenhuis is, nog één keer kennis nemen van het oordeel van de Voorzieningenrechter. Die constateert dat *“het FPC een penitentiair karakter heeft, doordat de inwonenden daar onvrijwillig verblijven, uit hoofde van een strafrechtelijke maatregel en met het oog op hun terugkeer in de samenleving. In zoverre is geen sprake van verlening van een dienst, laat staan van één die aan hen wordt verleend op medisch, sociaal-cultureel, religieus of educatief gebied dan wel op het gebied van openbaar bestuur.*

De ruimtelijke uitstraling van een FPC zal die zijn van een gesloten inrichting. Aan die geslotenheid wordt bijgedragen door de forse, blinde ommuring van het eigenlijke complex, de niet-toegankelijkheid daarvan voor het gewone publiek en de – afhankelijk van het op hen toepasselijke verlofregiem – beveiligde aan- en afvoer van de inwonenden. Deze ruimtelijke uitstraling zal wezenlijk verschillen van die van maatschappelijke dienstverlenende instellingen als een (psychiatrisch) ziekenhuis of een school.”

Ook het standpunt van het Ministerie van Justitie laat niets aan duidelijkheid te wensen over. In een brief aan de Tweede Kamer uit 2008 wordt het volgende geschreven:

“De primaire doelstelling van de Tbs is de beveiliging van de samenleving en daarna het terugbrengen van het recidivegevaar. Voor ongewenste vreemdelingen staat zelfs de veiligheid van hun thuisland centraal en zij worden niet uitgewezen indien zij in Nederland Tbs krijgen.” Ook als een Tbs-gestelde niet meewerkt en dus zonder behandeling blijft, zal hij of zij opgesloten blijven, zoals in een penitentiaire instelling.

En dan nog de financiering. In de pleitnota's van de OGH-DRW bij de voorzieningenrechter en bij de bezwarencommissie, wordt een Tbs-inrichting beschreven als een *“psychiatrisch ziekenhuis” in het kader van de AWBZ*. Tot onze grote verrassing neemt de Bezwarencommissie deze formulering letterlijk en kritiekloos over. Op het scherm ziet u het antwoord van het Min van Justitie op 9 april 2009 op onze vragen. Zij laat weten, dat de Tbs-financiering uitsluitend en volledig door het Min van Justitie wordt uitgevoerd en dat daarvoor geen geld uit de AWBZ wordt gebruikt. Ook de behandeling van de psychische stoornissen van de Tbs-er wordt dus door het Min van Justitie betaald en niet door VWS.

Door de uitspraak van de voorzieningenrechter kan De Lingebught niet gereed zijn in 2010. Daarom moet directeur De Beer elders de Tbs-plaatsen gaan realiseren. *Raad u eens waar deze tbs-ers geplaatst zullen worden? In een psychiatrisch ziekenhuis of in een gevangenis?* Inderdaad! De tbs'ers komen in de gevangenis te Grave, waar vrijgekomen gevangenisafdelingen reeds voor tbs-opvang worden benut. Ook hieruit blijkt weer dat De Lingebught geen psychiatrisch ziekenhuis is, maar een penitentiaire inrichting.

De Lingebught is dus een gevangenis en is daarmee in strijd met het vigerende bestemmingsplan.

Daarnaast is ook de 5 meter hoge ommuring in strijd met de bouwvoorschriften. Dat is de reden waarom zowel de rechter als de gemeentelijke bezwarencommissie van oordeel zijn dat De Lingebught niet past. Wat dat betreft is het bestemmingsplan heel duidelijk en behoeft het dan ook geen nadere toelichting.

Anderen zullen in hun betoog aanstippen dat een klein dorp als Zetten ruimschoots aan haar **maatschappelijke verantwoordelijkheid** voldoet met de opvang van 200 jongeren met ernstige gedrags- en psychische problemen. Er is overlast en er zijn incidenten.

Moeten we daar een grote Tbs-inrichting vlak naast een middelbare school aan toevoegen? Draagkracht en draagvlak ontbreken daarvoor.

Nogmaals de vraag: Past een Tbs-inrichting in het huidige bestemmingsplan?

- Uit geen enkel stuk en uit geen enkele herinnering blijkt dat het de bedoeling is geweest van de raad om hier een vestiging van een Tbs-inrichting mogelijk te maken.
- Zelfs burgermeester Tuijnman heeft meerdere malen gesteld, dat niemand bij het opstellen van het bestemmingsplan er ooit van uitgegaan is dat hier een Tbs-kliniek zou komen.
- Dit kan ook niet achteraf worden geconstrueerd door een raad, die inmiddels een andere samenstelling heeft.
- Onder de huidige, duidelijke bepalingen van het bestemmingsplan kan nooit een Tbs-inrichting vallen.

Tenslotte. Als de Gemeente Overbetuwe ervoor wil kiezen:

- minimaal 60 tot 140 van de meest criminele en psychisch gestoorde delinquenten uit Nederland binnen haar grenzen uit te nodigen,
- zonder dat hier sprake is van enige Rijksbeslissing,
- in het kader van een bestemmingsplan dat daarvoor niet passend is,
- zonder de beveiliging in de gemeente daarvoor aan te passen,
- op basis van een ingediend plan dat achteraf niet juist blijkt (geen PIJ),
- vergoelikt op basis van aantoonbaar onjuiste informatie uit de pleitnota's,
- zonder sociaaleconomische planafweging,
- zonder nut- en noodzaakdiscussie,
- en als enige in Nederland pal naast een grote middelbare school, terwijl Tbs-ers ook buiten de inrichting verblijven,

zou dat dan niet een bewust genomen besluit moeten zijn na een **correcte en zorgvuldige procedure, met een locatieafweging**, en niet via een achterommetje?

Overigens zal u duidelijk zijn dat wij u met klem afraden het bestemmingsplan alsnog passend te maken voor een Tbs-inrichting.

Ik dank u voor uw aandacht.

Namens de VVLZ,
12/13 mei 2009

